Program Profilaktyki Logopedycznej

„ Ćwiczenia czynią Mistrza – BĘDZIEMY PIĘKNIE MÓWIĆ ! „

Zespół Szkół Publicznych

Przedszkole Miejskie

w Łęknicy

opracowanie ; Małgorzata Frontczak

SPIS TREŚCI ;

I. Założenia programu i sposoby realizacji

II. Cele główne i szczegółowe

III. Metody i formy pracy

IV. Etapy realizacji programu

V. Planowane efekty

VI. Ewaluacja

VII. Propozycje profilaktycznych ćwiczeń logopedycznych: oddechowych, fonacyjnych, oddechowo – fonacyjnych, motoryki narządów mowy

Bibliografia

ZAŁOŻENIA PROGRAMU I SPOSOBY REALIZACJI

Podstawowym założeniem programu jest **stymulowanie rozwoju mowy wszystkich dzieci uczęszczających do przedszkola** – zarówno tych, u których rozwój mowy przebiega prawidłowo, jaki tych spośród przedszkolaków, u których rozwój mowy jest opóźniony, występują wady wymowy czy też inne zaburzenia mowy. Pozostałe z założeń to:

- Program profilaktyczny jest realizowany we wszystkich grupach przedszkolnych,
- Zajęcia z zakresu profilaktyki logopedycznej prowadzą wszyscy nauczyciele pracujący w przedszkolu i logopeda,
- Wybrane propozycje z programu są włączane w codzienne zajęcia wychowawczo-dydaktyczne,
- Każde ćwiczenie wykonuje najpierw prowadzący (logopeda, nauczyciel) a dopiero potem dziecko,
- Jeśli w zabawie wykorzystuje się różnego rodzaju rekwizyty, np. wiatraczek, piórka, to dziecko powinno zapoznać się z nimi przed przystąpieniem do ćwiczeń,
- Zgodnie z zasadą stopniowania trudności ćwiczenia zaczyna się od najłatwiejszych, stopniowo przechodząc do coraz trudniejszych. Ćwiczenia oddechowe rozpoczyna się na przykład od tych, które mobilizują wyłącznie aparat oddechowy (dmuchanie, chuchanie itp.), a kończy na ćwiczeniach łączących oddychanie z mówieniem. Z kolei przeprowadzając ćwiczenia słuchowe, zaczynamy od różnicowania dźwięków z otoczenia, następnie przechodzimy do różnicowania izolowanych głosek, a kończymy ćwiczeniami analizy i syntezy słuchowej,
- Każdy nauczyciel w przedszkolu otrzyma zestaw materiałów logopedycznych przeznaczony do codziennych ćwiczeń. Zaproponowane ćwiczenia ortofoniczne, w których skład wchodzą: ćw. oddechowe, oddechowo- fonacyjne, usprawniające narządy mowy, słuchowe, oraz artykulacyjne, zabawy i gry logopedyczne – można stosować w pracy indywidualnej, grupowej i zbiorowej, ze wskazaniem dwóch pierwszych form pracy, jako najbardziej korzystnych dla dziecka,
- Zakłada się ścisłą współpracę logopedy z nauczycielami i rodzicami w celu zaangażowania ich do świadomej i systematycznej pracy nad kształtowaniem prawidłowej wymowy przedszkolaków.
- Opracowany program ma za zadanie także zwiększyć świadomości rodziców o profilaktyce logopedycznej, rozwoju mowy. Dlatego w trakcie realizacji programu logopeda przygotuje informacje, w których omówione zostaną powyżej wymienione treści. Ponadto program autorski, wraz z zestawem proponowanych ćwiczeń, zostanie opublikowany na stronie internetowej naszej placówki, dzięki czemu rodzice będą mogli doskonalić nabyte przez dziecko sprawności ćwicząc z nim w domu.

Rodzice mogą również skorzystać z możliwości indywidualnych konsultacji z logopedą, dotyczących rozwoju mowy swojego dziecka.

- Program będzie rozbudowywany o ciekawe scenariusze do prowadzenia logopedycznych zabaw grupowych.

II . CELE GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE

Celem głównym programu jest **stymulacja rozwoju mowy i wszechstronne usprawnianie funkcji mowy wszystkich dzieci uczęszczających do przedszkola.**

Celem wychowawczym programu jest przede wszystkim wzmacnianie poczucia własnej wartości, dzięki podniesieniu sprawności językowej.

Cele szczegółowe:

- · podniesienie sprawności aparatu artykulacyjnego,
- · usprawnianie aparatu oddechowego,
- · poszerzanie słownictwa czynnego i biernego,
- · ćwiczenie umiejętności rozumienia, uwagi słuchowej oraz koncentracji na wykonywanym zadaniu,
- · doskonalenie umiejętności językowych poprzez: ćwiczenia słownikowe, ćwiczenia w konstruowaniu zdań, rozwijanie mowy opowieściowej, podtrzymywanie spontanicznej aktywności słownej,
- · rozwijanie słuchu fonematycznego, poczucia rytmu,
- · podnoszenie sprawności w zakresie motoryki małej i dużej,
- doskonalenie percepcji i pamięci słuchowej, kształcenie wrażliwości słuchowej,

Program ma również na celu zwiększenie świadomości rodziców i pozyskanie ich do pracy nad stymulowaniem rozwoju mowy dzieci.

III. METODY I FORMY PRACY

Metody:

- słowne: instrukcja, objaśnienia, rozmowa,
- czynne: samodzielnych doświadczeń, zadań stawianych do wykonania,
- percepcyjne: obserwacja, pokaz,
- logopedyczne: ćw. oddechowe, fonacyjne, artykulacyjne, usprawniające motorykę narządów mowy, słuchowe,

Formy zajęć:

- · indywidualna,
- · grupowa,
- · zbiorowa,

Środki dydaktyczne:

Proponuję zorganizowanie „kuferka logopedycznego”, który będzie zawierał pomoce do zabaw i ćwiczeń logopedycznych, między innymi: lusterka, słomki, piłeczki ping-pongowe, balony, wiatraczki, piórka, przyrządy do puszczania baniek mydlanych, obrazki do ćwiczeń artykulacyjnych i inne środki wg pomysłów własnych.

IV. ETAPY REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie realizowany w następujących etapach:

- analiza przeprowadzonego przesiewowego badania logopedycznego z zastosowaniem kwestionariusza obrazkowego wg. G. Demel, badającego także sprawność narządów artykulacyjnych, prawidłowość sposobu oddychania,

- zapoznanie rodziców z założeniami programu profilaktycznego,

- organizowanie ćwiczeń profilaktycznych prowadzonych przez nauczycieli i logopedę w poszczególnych grupach

- dostarczanie rodzicom wiadomości z zakresu rozwoju mowy i profilaktyki wad wymowy,

- konsultacje logopedyczne z rodzicami,

V. PLANOWANE EFEKTY

Dzięki zawartym w Programie Profilaktyki Logopedycznej ćwiczeniom dziecko poszerzy zasób swojego słownictwa, podniesie sprawność narządów artykulacyjnych a także utrwali właściwy tor oddychania. Dzięki poprawie wymowy będzie sprawniej komunikować się z otoczeniem.

Przewidywane efekty podejmowanych działań mogą być osiągnięte w różnym stopniu, przez poszczególne dzieci, z uwagi na różny stopień utrwalenia wady wymowy. Planowanymi efektami są również:

- aktywizacja nauczycieli w zakresie dbałości o poprawną i wyrazistą wymowę,

- wspieranie nauczycieli w udzielaniu pomocy psychologiczno- pedagogicznej,
- poszerzenie warsztatu pracy o nowe ćwiczenia i zabawy logopedyczne,

- zwiększenie świadomości rodziców i pozyskanie ich do pracy nad stymulowaniem rozwoju mowy dzieci,

- zapewnienie dzieciom lepszego startu w szkole poprzez minimalizowanie występowania wad wymowy

VI. EWALUACJA

Ocena skuteczności programu będzie dokonywana na podstawie obserwacji rozwoju mowy dzieci. W celu doskonalenia podjętych działań, należy dokonać sprawdzenia ich skuteczności i przydatności w odniesieniu do zamierzonych celów. Proces ten odbędzie się poprzez: ponowną ocenę rozwoju mowy dzieci, indywidualne rozmowy z rodzicami, dokonanie analizy wyników i sporządzenie propozycji zmian na kolejny rok szkolny

VII. PROPOZYCJE PROFILAKTYCZNYCH ĆWICZEŃ LOGOPEDYCZNTCH: ODDECHOWYCH, FONACYJNYCH, ODDECHOWO –FONACYJNYCH, MOTORYKI NARZĄDÓW MOWY

- **ĆWICZENIA ODDECHOWE** – cel, zadania, sposób prowadzenia

W czasie mówienia powietrze wdychane jest głównie ustami, a wydychane ustami lub nosem, w zależności od wypowiadanych dźwięków. Prawidłowy oddech podczas wypowiedzi, to rytmiczny szybki wdech, oraz powolny długi wydech, podczas którego odbywa się wypowiedź. Nieprawidłowym oddychaniem, często obserwowanym u dzieci w wieku przedszkolnym, jest nawykowe oddychanie przez usta. Niesie one poważne konsekwencje dla rozwoju dziecka. Zarówno w dzień i podczas snu dziecko powinno oddychać przez nos.

Ćwiczenia oddechowe stanowią podstawę wszystkich kolejnych ćwiczeń wspomagających mowę. Stosujemy je w celu:

- zwiększenia pojemności płuc,
- kształtowania ruchów przepony,
- uczenia ekonomicznej gospodarki powietrzem w czasie mówienia,
- różnicowania fazy oddychania: wdech i wydech,
- pomocy w terapii nieprawidłowego oddychania i niepłynności mówienia,

Z racji tego, że ćwiczenia oddechowe wyciszają i uspakajają organizm, są doskonałym wstępem do odbywających się po nich oddziaływań. Procesowi oddychania służą ćwiczenia wykonywane w różnych pozycjach: stojącej, leżącej, siedzącej. Najlepszą sytuację do

prowadzenia ćwiczeń oddechowych stanowi pobyt w ogrodzie przedszkolnym. Optymalny czas do prowadzenia ćwiczeń oddechowych stanowi poranek. W ćwiczeniach oddechowych nie uczestniczą dzieci przeziębione.

PRZYKŁADY ĆWICZEŃ ODDECHOWYCH

- · wąchanie kwiatków: dzieci mogą wąchać żywe kwiaty lub na niby kwiatki z bibuły. Powoli wciągają powietrze nosami i równie powoli robią wydech,
- · huśtanie misia na brzuchu: dziecko leży na plecach z położoną na brzuchu książką a na niej siedzącym misiem. Dziecko robi wdech a następnie wydech i obserwuje zmianę położenia misia,
- · odśnieżanie: kulki z waty imitującej śnieg są usypanie w kształcie góry na środku planszy z narysowaną ulicą, zadaniem dziecka jest przeniesienie ich w inne miejsce, poza ulice w następujący sposób: chwycić słomką kulki na wdechu i wydmuchać je na wydechu,
- · jesienne porządki: przenoszenie liści (ze skrawków papieru) za pomocą słomki poza plansze z ogrodem,
- · w pozycji leżącej głęboki wdech, zatrzymanie na chwilę powietrza, następnie szybki wydech,
- · postawa wyprostowana, ręce wzdłuż tułowia:
  wdech połączony z odwróceniem ramion (dłonie do przodu),
  wydech – nawrócenie ramion (dłonie do tyłu),
- · dziecko ustawia się w rozkroku, kładzie ręce na biodrach, w czasie wdechu łokcie odchylają się ku tyłowi, w czasie wydechu- przesuwają się do przodu,
- · dziecko wykonuje ćw. z unoszeniem rąk:

- wdech- unoszenie rąk,
- wydech – opuszczanie rąk,

- · dziecko stojąc wyprostowane unosi ramiona tak wysoko, jak tylko jest to możliwe, następnie zgina kolana i pochyla się luźno do

  przodu, głośno wydmuchując powietrze,

- · dziecko siedzi ze skrzyżowanymi nogami, kładzie ręce na karku, głowę odchyla do tyłu i wykonuje wdech, następnie pochyla górna

  część ciała do przodu i wydmuchuje powietrze,

- · słoneczko: dzieci stoi wyprostowane i wykonuje głęboki wdech unosząc ręce do góry. Prowadzący wypowiada słowa: „Słonko wschodzi coraz wyżej” a dzieci wznosi się na palce; kiedy mówi „ A zachodzi coraz niżej”- dzieci znowu wykonują wdech, zginają kolana, pochylają się luźno ku przodowi,

- · wesołe wiatraczki: dzieci przybliżają do ust wiatraczki i dmuchają, po czym wyciągają przed siebie ręce z kręcącymi się wiatraczkami.
  Obserwujemy, który wiatraczek kręci się najdłużej,
- · zdmuchiwanie płomienia świecy (najpierw z dużą siłą z bliska, potem z dużej odległości),
- · dmuchanie na piórko, watkę. Obserwowanie, które piórko/ watka utrzyma się dłużej w powietrzu.
- · rozdmuchiwanie słomką materiałów sypkich na gładkiej powierzchni, aby ułożyć wzorek,
- · rozdmuchiwanie słomką materiałów sypkich na chropowatej powierzchni, aby ułożyć wzorek,
- · rozdmuchiwanie papierowych kulek znajdujących się w foremce, lub na talerzyku,,
- · bąbelki: dmuchanie w zamoczoną w wodzie rurkę na zmianę: długo – krótko – jak najdłużej, słabo – mocno – bardzo mocno,
- · dmuchanie na lusterko o obserwowanie, jak pokrywa się parą wodną,
- · zdmuchiwanie z talerza owoców jarzębiny,
- · wyścigi na torze: zadaniem dziecka jest przeprowadzić przez tor (z klocków, lub narysowany) mały samochodzik,
- · mecz ping – pongowy: zadaniem dziecka jest dmuchać na piłeczkę w taki sposób, aby wbić gole w bramkę (kubek),
- · toczenie kul śniegowych: dziecko dmuchając przez słomkę (po narysowanym torze) przeprowadza kulę śniegową do mety,
- · domek z kart: zdmuchiwanie domku zbudowanego z kart,
- · dmuchanie na łódki pływające w misce z wodą,
- · dmuchanie na chusteczkę: dziecko trzyma chusteczkę za jeden róg, wyciąga ręką tak aby chusteczka znajdowała się na wysokości jego ust i dmucha,
- · ·rozdmuchiwanie przez słomkę farby,
- · dmuchanie na płomień świecy w taki sposób, aby: wyginał się ale nie zgasł, drgał rytmicznie,
- · balonik: naśladowanie nadmuchiwania balonu; wydmuchiwanie powietrza powinno się odbywać powoli, gdyż inaczej balon pęknie,
- · w prowadzanie myszki do norki: dmuchając przez słomkę należy wprowadzić do norki (z klocków) papierową myszkę,

- **ĆWICZENIA FONACYJNE I ODDECHOWO- FONACYJNE** – cel, zadania, sposób prowadzenia

Celem ćwiczeń fonacyjnych i oddechowo- fonacyjnych jest: zmniejszenia napięcia mięśni krtani, umiejętne włączanie rezonatorów głosowych podczas mówienia, ustalanie wysokości i natężenia głosu właściwe dla danej osoby

U dzieci w wieku przedszkolnym wprowadzamy tylko pewne elementy ćwiczeń fonacyjnych . Ćwiczenia fonacyjne powinny trwać krótko, w trakcie stosując przerwy aby nie przeciążyć mięśni krtani.

PRZYKŁADY ĆWICZEN FONACYJNYCH I ODDECHOWO – FONACYJNYCH

- · Dzieci mruczą przez nos- jakby wydłużając wymowę m lub n. Do przedłużonego mmmm dodajemy samogłoski:

mmma, mmme, mmmu, mmmi, mmmo,

- albo zaczynamy od samogłoski kontynuując dalej spółgłoską nosową:

ammm, emmm, ummm, immm, ommm,

- możemy też samogłoski włączyć w ciąg wypowiadanej z przedłużeniem spółgłoski nosowej:

mmmammm, mmmemmm, mmmummm, mmmimmm,

- · **ĆWICZENIA MOTORYKI NARZĄDÓW MOWY**– cel, zadania, sposób prowadzenia

Warunkiem prawidłowego wymawiania wszystkich głosek jest m.in. sprawne działanie narządów mowy. Realizacja każdej z nich wymaga innego układu artykulacyjnego. Zatem celem ćwiczeń narządów artykulacyjnych, jest wypracowanie zręcznych i celowych ruchów języka, warg, podniebienia. Dziecko musi mieć wyczucie danego ruchu i położenia poszczególnych narządów mowy (kinestezja). Usprawnianie narządów mowy ma ogromne znaczenia dla przyszłej pracy na prawidłową wymową poszczególnych głosek. Dopiero po wyćwiczeniu języka, warg, po osiągnięciu dostatecznej sprawności ruchowej i czuciowej możemy przejść do ćwiczeń właściwej artykulacji głosek. Ćwiczenia motoryki narządów mowy można prowadzić w formie zadaniowej (Czy potrafisz?).

Ćwiczenia usprawniające motorykę narządów mowy są kontynuacją ćwiczeń usprawniających całe ciało (duża motoryka). Dzieci mające trudności ze sprawnym bieganiem, wspinaniem się, chodzeniem po schodach, łapaniem piłki czy jazdą na rowerze mają często problemy z małą motoryką a więc ruchami precyzyjnymi, do których zaliczamy również ruchy narządów artykulacyjnych. Dlatego też usprawnianie wymowy, czyli usprawnianie aparatu artykulacyjnego, powinno być powiązane z ćwiczeniami w zakresie dużej motoryki (ćwiczenie sprawności całego ciała).

PRZYKŁADY ĆWICZEŃ USPRAWNIAJĄCYCH MOTORYKĘ NARZĄDÓW MOWY

Ćwiczenia języka (usta otwarte)

- defilada języczka: czubek języka dotyka, na zmianę, do górnej i dolnej wargi, czubek języka dotyka do górnych i dolnych zębów,
- słonik pije- układanie ust w „ryjek", następnie naśladowanie picia wody cmokając,
- grzybek – przyklejanie szerokiego języka do podniebienia,
- łapanie myszki za ogon- wymawiając „aaa", delikatne nagryzanie czubka języka,
- bębenek – dotykanie czubkiem języka do podniebienia górnego,
- płotek – układanie ust w dziubek, pokazywanie zbliżonych zębów,
- wycieraczki w samochodzie- oblizywanie językiem górnej wargi (od lewego do prawego kącika ust),
- kotek- oblizywanie obydwu warg dookoła (w jedną i druga stronę, od wewnątrz),
- huśtawka - czubek języka dotyka na zmianę prawego i lewego kącika ust,
- trąba słonia- szukanie czubkiem języka ostatnich górnych i dolnych zębów,
- królik czyścioszek- czyszczenie językiem górnych i dolnych, przednich zębów,
- koci grzbiet - czubek języka dotyka przednich dolnych zębów od wewnętrznej strony, a środkowa część języka dotyka górnych zębów,
- liczenie zębów czubkiem języka,
- konik- kląskanie,
- malowanie - masowanie podniebienia (od górnych zębów w kierunku gardła),

Ćwiczenia języka i (usta zamknięte)

- balonik- nabieranie powietrza do buzi a następnie delikatne wypuszczanie zgromadzonego powietrza,
- wypychanie policzków czubkiem języka – gromadzenie zapasów przez chomika,
- oblizywanie językiem zębów i dziąseł – łódź podwodna,
- dziecko dotyka palcem na zewnątrz policzka a następnie szuka językiem miejsca dotyku –strzelanie gola
- czyszczenie językiem kolejnych zębów,

Ćwiczenia żuchwy

- harmonijka – przyklejanie języka do podniebienia górnego a następnie (nie odrywając języka) zamykamy i otwieramy usta (na przemian),
- zamykanie i otwieranie domku - szerokie otwieranie ust, jak przy wymawianiu głoski a, zęby są widoczne dzięki rozchylonym wargom,
- grzebień - wysuwnie żuchwy, zakładanie i poruszanie dolnymi zębami po górnej wardze. Cofanie żuchwy, zakładanie i poruszanie górnymi zębami po dolnej wardze i brodzie,

- krowa - naśladowanie przeżuwania,
- guma do żucia – naśladowanie żucia gumy,

Ćwiczenia usprawniające wargi

- balonik - nadymanie policzków, usta ściągnięte,
- całuski - usta układamy w "dziubek" i cmokamy posyłając do siebie buziaki,
- niejadek - usta wciągamy w głąb jamy ustnej,
- zmęczony konik - parskanie wargami,
- podwieczorek pieska - chwytanie ustami drobnych cukierków, chrupek, kawałków skórki chleba, itp. .
- rybka - powolne otwieranie i zamykanie warg tworzących kształt koła, zęby "zamknięte",
- świnka - wysuwanie obu warg do przodu, udając ryjek świnki,
- straż pożarna - wyraźne wymawianie samogłosek w parach: e:o, i:u, a:u ,
- suszarka - utrzymywanie przy pomocy warg słomki, wciąganie powietrza nosem, wydychanie przez słomkę na dłoń (odczuwanie ciepłego powietrza),
- pojazdy - naśladowanie poprzez wibrację warg warkotu motoru, helikoptera. itp.

Ćwiczenia podniebienia miękkiego

- zmęczony piesek - język wysunięty z szeroko otwartych ust, wdychanie i wydychanie powietrza ustami.
- chory krasnoludek - kaszlenie z językiem wysuniętym z ust.
- balonik - nabieranie powietrza ustami, zatrzymanie w policzkach, następnie wypuszczanie nosem.
- biedronka, parasol, sukienka itp. - przysysanie kolorowych kółeczek poprzez wciąganie powietrza przez rurkę i przenoszenie na obrazek biedronki...
- śpioch - chrapanie na wdechu i wydechu.
- kukułka i kurka - wymawianie sylab: ku - ko, ku -ko, uku - oko, uku - oko, kuku - koko, kuku - koko.

- · **ĆWICZENIA SŁUCHOWE** – cel, zadania, sposób prowadzenia

Ćwiczenia słuchowe dla dzieci w wieku przedszkolnym są rozgraniczone na łatwiejsze, dla dzieci młodszych i trudniejsze, dla starszych. Dla dzieci 3 i 4-ro letnich oparte są one na rozpoznawaniu dźwięków z otoczenia. Dzieci starsze rozpoczynają ćwiczenia w wyodrębnianiu głosek, naśladowaniu zasłyszanych głosów. Zajęcia słuchowe zaczynamy od zabaw opartych na dźwiękach naturalnych. Dźwięki wywołane celowo są dopiero kolejnym etapem zabaw i ćwiczeń słuchowych. Celem ćwiczeń słuchowych jest między innymi ćwiczenie umiejętności koncentrowania się na bodźcach słuchowych, doskonalenie umiejętności kierowania uwagą słuchową.

PRZYKŁADY ĆWICZEŃ SŁUCHOWYCH DLA DZIECI MŁODSZYCH (3- i 4 – LETNICH)

- co słyszę? – dzieci siedzą z zamkniętymi oczami i wysłuchują odgłosy dochodzące z sąsiedztwa i ulicy,
- rozpoznawanie wytwarzanych dźwięków najpierw z pomocą wzroku, potem tylko słuchowo. Uderzanie pałeczką w szkło, kamień, drewno itp.,
- jaki przedmiot wdał ten dźwięk? – toczenie piłki, kasztana, kamyka po podłodze,
- rozpoznawanie różnych rzeczy zamkniętych w pudełku przez potrząsanie nim,
- rozpoznawanie głosu, szmeru i źródła dźwięku, miejsca, ilości dźwięku, głośności,
- szukanie ukrytego dzwoniącego budzika,
- różnicowanie i naśladowanie głosów zwierząt,
- rozpoznawanie osób po głosie, np. w zabawie „Dzień dobry”,
- rozpoznawanie poszczególnych dzieci po głosie. Dziecko zmienia głos i naśladuje np. głos kury.
- rozpoznawanie melodii nuconej przez nauczycielkę,
- klaskanie w rytm melodii,
- naśladowanie, lub demonstrowanie przez dzieci: płaczu, kaszlu, śmiechu,
- możemy zapytać, jaki wg. dzieci słychać dźwięk podczas: stukania do drzwi, upadku, uciszania, kołysania, ruszającego pojazdu,

PRZYKŁADY ĆWICZEŃ SŁUCHOWYCH DLA DZIECI STARSZYCH (5- i 6 – LETNICH)

Oprócz wykonywania ćwiczeń zaproponowanych dla dzieci młodszych stosujemy ćwiczenia słuchowe, które wiążą się już ściśle z mową, obejmując wydzielanie wyrazów w zdaniu, sylab, głosek w słowach.

- wyróżnianie wyrazów w zdaniu. Ile wyrazów, tyle ustawiamy klocków, tyle razy klaszczemy, rysujemy kółka. Posługujemy się zdaniami prostymi,
- wydzielanie sylab w wyrazach. Punktem wyjścia jest obrazek przedstawiający wyrazy dwusylabowe. Wystukiwanie sylab, wyklaskiwanie. Nazywanie obrazków: nauczycielka podaje pierwszą sylabę, dziecko kończy. Dzielenie na sylaby łatwych imion dzieci. Dzielenie należy przeprowadzać w zwolnionym tempie,
- wyodrębnianie samogłoski w nagłosie wyrazu. Przy wymowie należy przedłużać samogłoskę. Wyszukiwanie imion, które zaczynają się na samogłoski,

- wydzielanie spółgłoski nagłosowej przez przedłużanie nagłosu. Można tu zastosować rozsypankę obrazkową, aby dzieci mogły wyszukać obrazki, w których występuje poszukiwana spółgłoska,
- wyszukiwanie przedmiotów, zabawek, których nazwy rozpoczynają się na daną spółgłoskę,
- wydzielanie głosek w łatwych wyrazach, imionach dzieci,
- wydzielanie spółgłoski wygłosowej. Do ćwiczeń należy dawać takie wyrazy, których głoska wygłosowa da się przedłużać i nie ulega ubezdźwięcznieniu,
- różnicowanie wyrazów, które różnią się tylko jedną głoską. Różnica tej głoski powoduje zmianę znaczenia wyrazu np. bułka: półka
- naśladowanie sekwencji usłyszanych dźwięków: a) gromadzimy kilka przedmiotów wydających różne dźwięki, następnie po kolei „wydobywamy" z nich dźwięki (za przesłoną) następnie prosimy, żeby dziecko powtórzyło usłyszaną sekwencję (ważne jest zachowanie takiej samej kolejności- dźwięk prezentowany jako pierwszy musi być odtworzony w takiej kolejności itd.), b) dziecko otrzymuje drewniany młoteczek. Za przesłoną -drewnianym młoteczkiem- wystukujemy rytm na stole, który dziecko powinno powtórzyć.
- naśladowanie usłyszanych zdań – na podstawie przedstawionych obrazków prowadzący buduje zdania rozpoczynając od dwuwyrazowych. Zadaniem dziecka jest powtórzenie zd

Bibliografia

Cieszyńska J., Wczesna diagnoza i terapia zaburzeń autystycznych, Wydawnictwo Omega Stage Systems, Kraków 2010.

Emiluta – Rozya D., Wspomaganie rozwoju mowy dziecka w wieku przedszkolnym, Centrum Metodyczne PPP, Warszawa 2006.

Demel G., Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola, WSiP, Warszawa 1994.

Chmielewska E., Zabawy logopedyczne i nie tylko, Oficyna Wyd. MAC, Kielce 1997.

Kozłowska K., Pomagamy dzieciom z zaburzeniami mowy, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce 1996.

Kozłowska K., Zabawy logopedyczne i łatwe ćwiczenia dla dzieci 0-6, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce 1998.

Logopedia. Pytania i odpowiedzi, red. G. Jastrzębowska, T. Gałkowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2003,

Morawska E. , Uczymy się chuchać, dmuchać i oddychać prawidłowo, WSiP, Warszawa 1998.

Skorek E. M., 100 tekstów do ćwiczeń logopedycznych, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2005.